

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	ОРИГИНАЛ
Кафедра «Клиникаға кіріспе»			75/11
«Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері» дисциплинасы бойынша дәріс кешені			

ДӘРІС КЕШЕНІ

Пән:	«Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері»
Пән коды:	KZhZhSKM 2206
ББ шифры мен атауы:	6B10115 «Медицина»
Оқу сағаты/кредит көлемі:	7 сағат (0,5 кредит)
Оқу курсы мен семестрі:	2 курс, III семестр
Дәріс (сағат саны):	1 сағат.

Шымкент, 2024 ж

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Клиникаға кіріспе»		044 – 75/11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» дисциплинасы бойынша дәріс кешені		

Дәріс кешені «Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды

Хаттама № 11 «30» 05 2024 ж.

Кафедра меңгерушісінің м.а.



О.А.Ермолаева

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Клиникаға кіріспе»		044 – 75/11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» дисциплинасы бойынша дәріс кешені		

№1 дәріс

1. Тақырыбы. Науқастың жағдайын бақылау. Сана күйі.

2. Мақсаты: Студенттерді науқастың жай-күйі мен сана күйінің мониторингімен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

Қазіргі жағдайда мейірбике жұмысының сапасы маңызды бола түсуде, оның кәсіби дайындығына қойылатын талаптар артып келеді.

Пациенттерді емдеудің сәттілігі көбінесе дұрыс, үздіксіз бақылауға және сапалы күтімге байланысты.

Пациенттерді үнемі бақылау олардың денсаулық жағдайындағы өзгерістерді уақтылы байқау, тиісті күтімді қамтамасыз ету және қажет болған жағдайда шұғыл медициналық көмек көрсету үшін қажет.

Науқастың шағымдарымен, аурудың даму тарихымен және т. б. танысқаннан кейін олар объективті зерттеуге кіріседі, басқаша айтқанда, "қазіргі жағдай" анықтамасы

Науқасты жалпы тексеру, ережелер мен техника. Науқастың санасын, жағдайын бағалау. Дене бітімін бағалау.

Субъективті тексеру пациенттің сауалнамасын қамтиды. Оны жүзеге асыра отырып, құпия жағдай жасау керек, белгілі бір схема бойынша сыпайы түрде сұрақтар қою керек. Науқаспен алғашқы кездесуде сауалнамалық мәліметтер жиналады: жасы, тұрғылықты жері, жұмыс орны.

Субъективті тексеру кезінде мыналар анықталады:

- шағымдар-пациенттің медициналық көмекке жүгінуіне не себеп болды;
- ауру тарихынан алынған мәліметтер-белгілі бір проблеманың пайда болу тарихы, аурудың басталуы, ол қалай өтті, науқас қалай емделді;
- өмір тарихынан алынған мәліметтер - қалай дамыды, не ауырды, тұқым қуалаушылық қандай, ағзаның аллергиялық көңіл-күйі бар ма. Сонымен қатар-отбасындағы қарым-қатынас, қаржылық мәртебе, пациент өмір сүретін және жұмыс істейтін қоршаған орта;
- науқаста көру, сөйлеу, есте сақтау, ұйқы бұзылыстары бар ма;
- рухани даму туралы мәліметтер-дінге, әдеттерге, әдет-ғұрыптарға деген көзқарас;
- науқастың өзі өз жағдайын қалай бағалайды, процедураларға қалай қарайды •

Субъективті ақпарат жинай отырып, медбике пациентті бақылайды, оның реакцияларын, интеллектуалды қабілеттерін бағалайды.

Объективті тексеру-тікелей тексеру-құпиялылық шарттарын сақтай отырып, жылы бөлмеде жобасыз жүргізілуі керек. Медбикенің қолдары таза, жылы болуы керек. Науқас үшін жағымсыз сезімдерді болдырмаңыз.

Пациентті объективті мейірбикелік тексеру әдістері

Тексеру-науқастың жалпы жағдайын, санасын, төсекке қатысты жағдайын, бет әлпетін, дене бітімін визуалды бағалау. Дененің көрінетін шырышты қабығын, терісін, түкті жерлерін тексеру қажет.

Пальпация (сезіну)-терінің күйін (ылғалдылық, серпімділік), тері астындағы май қабатын, лимфа түйіндерін, бұлшықеттерді бағалау; ауырсыну аймақтарын, импульстің қасиеттерін анықтау, ісінуді анықтау.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Клиникаға кіріспе»		
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» дисциплинасы бойынша дәріс кешені		

044 – 75/11

Перкуссия (түрту) – ішкі органдардың шекараларын, олардағы патологиялық өзгерістерді анықтау.

Аускультация (тыңдау) – бірқатар жұмыс органдарында (жүрек, өкпе) дыбыстық құбылыстарды, қан қысымының мөлшерін анықтау.

Қосымша зерттеулер мен өлшемдер (антропометриялық).

Ауырлық дәрежесін анықтау науқастың жағдайы					
Жағдайы	Санасы	Төсек қалпы	Бет әлпеті	Симптомдардың айқындылығы	Өз өзіне қызмет ете алуы
Қанағаттанарлық	Анық	Белсенді	Жағдайға сәйкес	Әлсіз	Сақталған
Орташа ауырлықта	Анық	Белсенді, мәжбүрлі	Азапты, адекватты	Байқалады	Ішінара жоғалды
Ауыр	Анық немесе бұзылған	Мәжбүрлі, енжар	Азап шегетін, немқұрайлы, жеткіліксіз	Айқын байқалады	Ішінара сақталған немесе жоғалған
Өте ауыр	Преагоналды, агоналды				

Сананы бағалау

Сананы ажыратыңыз:

Айқын-пациент сұрақтарға барабар жауап береді, өзінің жеке басына, уақытына, кеңістігіне назар аударады.

Бұзылған-қысым түрі және сананың сапалы бұзылуы.

Қысым түрі бойынша сананың бұзылуы:

Бұлыңғыр сана-пациент тежеледі, жеткіліксіз бағдарланған, сұрақтарға кешігіп жауап бермейді.

Ступор (ұйқышылдық) - пациент сұрақтарға мағыналы жауап бермейді, айқайлағаннан немесе тежелгеннен кейін нашар бағытталған; рефлексдер мен ауырсынуға жауап сақталады.

Сопор (күту) – пациент сұрақтарға жауап бермейді, өтініштерді орындамайды. Ауырсынуға стоырсумен, мимикамен, қимылмен жауап береді. Қарашық пен мүйізді рефлексдер сақталады.

Кома-бұл сыртқы тітіркендіргіштерге, рефлексдерге реакцияның толық болмауымен, өмірлік маңызды органдардың функциясының бұзылуымен ОЖЖ-нің ауыр зақымдануы.

Сананың сапалы бұзылуы:

1. сандырақ,
2. галлюцинация,
3. бағдарсыздық,
4. психомоторлы қозу.

4. Иллюстрациялық материал: таныстыру

5. Әдебиет:

Негізгі әдебиеттер:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Клиникаға кіріспе»		044 – 75/11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» дисциплинасы бойынша дәріс кешені		

1. Клиникаға кіріспе. Том 1 [Мәтін] :оқулық / С. М. Кабиева [ж.б.] ; ҚР денсаулықсақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ҚММУ. - Алматы :Эверо, 2016. - 287 б. с
2. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. 1 -бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - Астана : [б. и.], 2017. - 152 бет. с.Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.] : Астана, 2017. - 208 бет. с
3. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.] : Астана, 2017. - 208 бет. с
4. Толекова, С. З. Клиникаға кіріспе [Мәтін] :оқу құралы / С. З. Толекова. - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2013. - 244 бет. с
5. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. 1 [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана : [б. и.], 2017. - 214 с.
6. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. II [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана : [б. и.], 2017. - 210 с
7. Кабиева, С. М. Введение в клинику. Т. 1. [Текст] : учебник / С. М. Кабиева. - Алматы :Эверо, 2016. - 304 с
8. Курноскина В. П. Пациенттің клиникалық жағдайын бағалау : оқу құралы / В. П. Курноскина, Д. К. Жүнісова. - Қарағанда : Medet Group , 2020. - 224 бет

Қосымша әдебиеттер:

1. Алпысова А. Р. Ауруханаға дейінгі кезеңде жедел көмек көрсету алгоритмдері = Алгоритмы оказания неотложной помощи на догоспитальном этапе : оқу құралы / А. Р. Алпысова, Н. В. Молодовская ; ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 120 б. с.
2. Қаныбеков А. Жедел медициналық жәрдем : оқу құралы / А. Қаныбеков. - 2-ші бас. - Караганды : АҚНҰР, 2017. - 266 бет. с.
3. Аяпов К. Модернизация сестринского образования Казахстана : сб. / К. Аяпов. - 2-е изд., перераб. - [б. м.] : New book, 2022. - 220 с.
4. Kabiyeveva, S. Introduction in clinic. Volume 1 [Текст] : textbook / S. Kabiyeveva. - Almaty : "Evero" , 2016. - 263 p.
5. Hammer , Gary D. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine / Gary D. Hammer . - 7nd ed. - New York : Mg Graw Hill. Education, 2014. - 762 p.
6. Пациенттерді оқыту : оқу құралы / Д. К. Жүнісова [және т. б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 104 бет
7. Методы клинических лабораторных исследований : к изучению дисциплины / ред. В. С. Камышников. - 6-е изд. перераб. - М. : Медпресс-информ, 2013. - 736 с.
8. Даулетбаев Д.А. Мейірбике манипуляциясы алгоритмдері (стандарттары) Эверо-2024

Электронды әдебиеттер:

1. Датхаев, У. М. Коммуникативные навыки [Электронный ресурс] : учебник / У. М. Датхаев, М. А. Асимов, Г. Ж. Умурзахова . - Электрон. текстовые дан.(5,21 МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 256 с. эл. опт. диск (CD-ROM)
2. Асимов, А. А. Коммуникативтік дағдылар [Электронный ресурс] : оқулық / М. А. Асимов, А. А. Сұлтанбеков . - Электрон. текстовые дан.(7,30МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 260 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Кафедра «Клиникаға кіріспе»		044 – 75/11
«Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» дисциплинасы бойынша дәріс кешені		

3. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері [Электронный ресурс] : оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учеб. пособие - М. : "Литтерра", 2016. - 248б.
4. Коммуникативтік дағдылар. Коммуникативные навыки. Communication skills. Алматы, ТОО “Эверо”, 118
https://www.elib.kz/ru/search/read_book/601/
5. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/
<https://aknurpress.kz/reader/web/1545>
6. Жедел медициналық жәрдем Қаныбеков А. , 2017 <https://aknurpress.kz/reader/web/1346>
7. Диагностика және жедел медициналық көмек көрсету алгоритмі / algorithm of diagnosis and emergency care Алпысова А.Р. , 2015 <https://aknurpress.kz/reader/web/1348>
8. Арынгазин, К.Ш., Мажимова, М.Б.
Первая доврачебная помощь при несчастных случаях : Учебно-методическое пособие. / Сост. К. Ш. Арынгазин. - Павлодар: Кереку, 2013. - 73 с. <http://rmebrk.kz/book/68579>
9. S. Kabiyeve Introduction in clinic: Textbook, volume I. – Almaty: 2020 – 263
р. https://elib.kz/ru/search/read_book/324/
10. Кабиева С.М. Введение в клинику: Учебник. Том I./С.М. Кабиева.- Алматы: Эверо, 2020. –304 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/316/

Электронды ресурстар:

1. Электронная библиотека ЮКМА - <https://e-lib.skma.edu.kz/genres>
2. Республиканская межвузовская электронная библиотека (РМЭБ) – <http://rmebrk.kz/>
3. Цифровая библиотека «Аknurpress» - <https://www.aknurpress.kz/>
4. Электронная библиотека «Эпиграф» - <http://www.elib.kz/>
5. Эпиграф - портал мультимедийных учебников <https://mbook.kz/ru/index/>
6. ЭБС IPR SMART <https://www.iprbookshop.ru/auth>
7. Информационно-правовая система «Заң» - <https://zan.kz/ru>
8. Cochrane Library - <https://www.cochranelibrary.com/>

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Науқасты жалпы тексеру қалай жүргізіледі?
2. Объективті мейірбикелік тексеру?
3. Науқастың санасын, жағдайын бағалау қалай жүргізіледі?